

مداخله برای کودک در مرحله پیش‌زبانی (۹ - ۱۸)

بیشتر خدمات برای کودکان در این مرحله، بر پایه تمرین در منزل خواهد بود. اگرچه ممکن است یک آسیب شناس گفتار و زبان برای ایجاد یک برنامه مداخله زود هنگام در نظر گرفته شود و ملاقات‌های منظمی را برای بررسی روند پیشرفت کودک در منزل ترتیب دهد، اما والدین باید همیشه و در هر زمان ممکن، عوامل اصلی مداخله باشند. کودکان دارای شکاف کام اغلب تعداد همخوان‌های کلی کمتری و انواع کمتری از همخوان‌ها را نسبت به هم‌تایان بدون شکاف تولید می‌کنند. در برخی از کودکان ممکن است تعداد دفعات آوا سازی کمتر از حد مورد انتظار باشد. با در نظر گرفتن ماهیت تأخیر این کودکان در تکامل صوتی، هدف مناسب برای بسیاری از

این کودکان این خواهد بود که انواع آواسازی های آن ها را تشویق کنید و با آن صداهایی که کودک برای یادگیری شان آماده تر است، کار را شروع کنید.

والدین را تشویق کنید که در حین انجام هر فعالیتی با کودک از صداها و کلمه های متنوعی استفاده کنند (حتی تولید صداهای غیر گفتاری توسط والدین باعث می شود توجه کودک جلب شود). یکی از صداهایی که کودکان خیلی از آن لذت می برند، لرزش زبان بین لب ها است. زمانی که کام ترمیم شده است، کودک باید بتواند این صدا را به طور مناسب تولید کند. ایجاد یک صدای کاملاً "دهانی با لرزش زبان بین دو لب به یک کام سالم و مکانیسم نرمکامی - حلقی سالم نیاز دارد. والدین را آگاه کنید که از کودک خود انتظار نداشته باشند صداهای خاصی را که آن ها الگو می دهند، بلافاصله تکرار کند (اگرچه هر زمان کودک این کار را انجام داد باید به او پاداش دهند). به والدین کمک کنید صداهایی را که کودک کمتر تولید می کند، شناسایی کنند. برای مثال اگر کودک وا که « او را برای مدتی تولید می کرده است ولی هنوز شروع به تولید وا که « ای » را نکرده است، والدین را تشویق کنید تا هنگام بازی با کودک خود صدای « ای » را بیان کنند. اگر کودک وا که های مختلف (صداهای « آ »، « او »، « ای » و ...) را تولید نمی کند، کار دیگری که والدین می توانند انجام دهند این است که در بازی صوتی با کودک خود، وا که ها را کمی طولانی تر ادا کنند (به صورت آ آ آ ...، او او او...).

اگرچه بسیاری از والدین بطور طبیعی شیوه صحبت کردن خود با کودک را طوری تغییر می دهند که جلب توجه کودک جلب شود اما برای برخی از والدین مشکل است که کودکانه صحبت کنند و نیاز دارند شما این نحوه صحبت کردن را الگودهید. البته توجه داشته باشید که ما از والدین نمی خواهیم تلفظ کلمات را تغییر دهند، یا از آن ها نمی خواهیم برای جلب توجه کودک از آهنگ اغراق آمیزتری استفاده کنند. از آن ها می خواهیم بلندی صدایشان را کمی افزایش دهند (نه اینکه فریاد بزنند)، زیرا کودکان دارای شکاف کام مستعد بیماری های گوش هستند و سطح شنوایی آن ها در نوسان است.

سلام و احوالپرسی، راه ساده ای است که والدین می توانند به وسیله آن کودک را تشویق کنند تا آواسازی کند. والدین می توانند هر زمان وارد اتاقی می شوند که کودک در آن نشسته است، با آهنگ اغراق آمیز به او سلام کنند یا هنگام ترک اتاق با کنار گذاشتن یک اسباب بازی بگویند « بای بای ». بازی صوتی ای که به طور مشخص از هر

کودک انتظار می رود شامل تعدادی « صداهای حنجره ای » است. این نوع بازی صوتی مشخصاً " توسط کودکان بدون شکاف کام تولید می شود و به تدریج هنگامی که کودک شروع به قان و قون می کند و همخوان ها را بیان می کند، حذف می شود.

به نظر می رسد کودکان دارای شکاف کامی که تعداد همخوان های محدودی دارند، نسبت به همتایان بدون شکاف کام، به دفعات بیشتری صداهای حنجره ای را تولید می کنند و برای دوره های طولانی تری حفظ می کنند.

صداهای حنجره ای در نوزادان دارای شکاف کام موجب نگرانی ماست. زیرا مانند سایر خطاهای جبرانی انسدادی چاکنایی، این ها نیز باعث فعالیت حنجره ای و فعالیت عضلانی - حلقی بیش از حد می شوند.

بعضی از کودکانی که تأخیر شدیدی در روند رشد صداهای گفتاری دارند، می آموزند که این رفتارها (صداهای حنجره ای) را جانشین صداهای دهانی (مانند ب، پ، د، ت، ش و ...) کنند. هر چه سریعتر باید از والدین بخواهیم این رفتارها را نادیده بگیرند (به این صداها توجه نکنند) و به جای آن یک همخوان دهانی مناسب را الگو بدهند تا دفعات بروز این صداهای نامناسب کاهش یابد. متأسفانه صداهای حنجره ای یک رفتار « جذاب و دوست داشتنی » است که شما باید والدین را از تشویق این رفتارها، برحذر دارید. در طی مراحل اولیه تکامل گفتار و زبان، علاوه بر افزایش دفعات آواسازی ها اهداف زیر باید در نظر گرفته شوند:

گسترش دامنه «... گسترش خزانه همخوانی (یعنی افزایش تعداد صداهای صحیح مانند « ب، پ، ت، د،) اشکال هجایی (یعنی افزایش تنوع هجایی که کودک بیان می کند مانند هجای « با، پا، تا » و هجای « بیب، تاب، « دوب)

هر دوی این اهداف می توانند به راحتی در طی بازی های قان و قون ساده تأمین شوند. (برخی از کودکان واکه های کمی در خزانه آوایی خود دارند و علاوه بر گسترش خزانه همخوانی به توسعه خزانه واکه ای هم نیاز خواهند داشت).

والدین باید:

منتظر بمانند تا این کودک آواسازی یا قان و قون کند، سپس همان صدا را تقلید کنند .

منتظر بمانند کودک آواسازی را تکرار کند، سپس آن را دوباره بیان کنند .

زمانی که کودک قبل و بعد از والدین در این آواسازی به صورت فعال شرکت کرد، می توان یک همخوان جدید به این قان و قون اضافه کرد. همین طور می توان واکه ها را نیز از طریق طولانی ادا کردن « به تنهایی » (مانند « آ ... ») یا در تولید هجاهای « همخوان - واکه » (مانند « با »)، تمرین کرد.

قبل از جراحی کام، والدین باید در ابتدا، هجاهای « همخوان - واکه » که کودک می تواند به آسانی بیان کند آن هایی که حاوی صداهای « م » و « ن » و « ل » هستند را تشویق کنند مانند « نی »، « ما »، « لا

اگر همخوان های انسدادی دهانی (مثل صدای « ب »، « د »، ...) قبل از جراحی وجود دارند، باید به خوبی تقویت شوند. والدین باید بدانند که این همخوان های انسدادی دهانی، احتمالاً" به صورت خیشومی (تودماغی) شنیده می شوند. آن ها باید این کیفیت خیشومی را نادیده بگیرند و تلاش های کودک را برای بیان این همخوان ها تقویت و تشویق کنند.

اگر کودک آواسازی ها را تقلید نمی کند:

الف - می توانید از کودک بخواهید ابتدا فعالیت های حرکتی مانند دست زدن، چرخاندن سر و رقصیدن را تقلید کند. انجام این حرکات جلوی آینه به طوری که کودک هم خودش و هم شما را ببیند، احتمالاً" علاقه اش را در انجام این فعالیت بالا می برد.

ب - زمانی که کودک حرکات بدنی بزرگ (مانند حرکاتی که ذکر شد) را تقلید کرد، از بیانات چهره ای مختلف (مانند حالت خوشحال، ناراحت، عصبانی) را تشویق کنید. (یک والد می تواند کودک را نگه دارد و والد دیگر رو به روی کودک بایستد).

ج - به تدریج حرکات مختلف زبان و لب را برای تقلید، نشان دهید.

د - صداها را با حرکات مختلفی (مانند بوسیدن) همراه کنید و کودک را تشویق کنید تا از حرکت صورت و آواسازی (هر دو) تقلید کند.

والدین باید بدانند در اینجا هدف این نیست که کودک دقیقا "همان صدایی را که بزرگسال تولید می کند تقلید کند. هدف از بازی های قان و قون در طی این مرحله از تکامل زبان، تثبیت صداهای گفتاری و تسهیل گسترش خزانه همخوانی (صداهای دهانی مثل ب، ت، د، ...) و اشکال هجایی («همخوان + واکه» مثل «ما»، «نو»، «نا» و ...) است.

نکته مهم این است که صداهایی که توسط کودک در حنجره و سایش هایی که در بینی تولید می شوند را تشویق نکنیم.

نمونه ای از یک بازی قان و قون:

کودک: گا گا

والد: گا گا - کودک: گا گا

والد: گا گا - کودک: گا گا

والد: گا گا - کودک: گا گا

والد: دا دا - کودک: گا گا

والد: دا دا - کودک: گا گا

والد: دا دا - کودک: دا دا

بعضی از کودکان با شکاف کام ترمیم نشده، هنگام آواسازی یا تلاش برای تقلید یک همخوان انسدادی (مانند صدای «ب»، «د»، ... یک چاکنایی بیان می کنند. هنگامی که کودک انسدادی های چاکنایی را بیان می کند،

والدین باید یک همخوان انسدادی دهانی را الگو دهند (برای مثال اگر کودک « آ آ » بیان کرد، والدین « بابا » را الگو دهند).

مهم است که والدین یا خانواده، تولیدهای گفتاری نادرست دیگر کودک مثل سایشی های بینی و صداهای حنجره ای را با تکرار این صداها بعد از کودک، تشویق نکنند. در عوض والدین باید صداهای دهانی صحیح را الگو دهند.

منبع کتاب: مداخله زودهنگام گفتار و زبان در کودک دارای شکاف کام

ترجمه و گردآوری: فاطمه مستأجران - پریسا رضایی - فاطمه درخشنده